

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water

Aan: Rudie van Kruijsbergen
Van: Willem Kuijsten, Geoffrey de Rooij
Datum: 27 juli 2016
Kopie:
Ons kenmerk: WATBE3653N001F02
Classificatie: Projectgerelateerd

Onderwerp: Compensatie Dassenburcht rotonde kruising N264 Oudedijk

---

Inleiding

Om de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid te verhogen wil de provincie Noord-Brabant ter hoogte van de kruising N264-Oudedijk nabij Odiliapeel een rotonde aanleggen. Voor de aanleg van deze rotonde is een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd¹, waaruit is gebleken dat binnen de invloedssfeer van de geplande rotonde een dassenburcht aanwezig is. Er zijn ten minste één burcht en vijf losgelegen (vlucht)pijpen aanwezig van de das. Door de aanleg van de rotonde worden één of enkele (vlucht)pijpen vernietigd en wordt de dassenburcht verstoord. Daarnaast gaat een deel van het functioneel leefgebied rondom de burcht verloren.

Omdat de das een streng beschermde soort is (tabel 3, Flora- en faunawet), is voor de realisatie van de rotonde een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag dient te worden voorzien van projectplan met een uitgebreide analyse en toelichting in de vorm van een dassencompensatieplan. In deze notitie worden daarom mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te beperken en de resterende effecten te compenseren.

Beoogde ingreep

In het gebied, zoals aangegeven in figuur 1, wordt de huidige kruising met verkeerslichten vervangen door een kruising met een rotonde zonder verkeerslichten. Voor de realisatie van de turborotonde moet de bestaande weg verlegd worden; dat gaat deels ten koste van een bosschage. Daarnaast worden bestaande wegen opnieuw aangesloten op de rotonde, waardoor ook deze wegen deels verlegd moeten worden. Hierdoor wordt de bestaande bosschage voor een deel gekapt. Tot slot wordt het oppervlaktewatersysteem deels heringericht door het verleggen van bestaande berm sloten. Het bosgebied ten noorden en zuiden van de Rouwstraat heeft een oppervlakte van 6.500 m², hiervan gaat circa 3.750 m² verloren als gevolg van de aanleg van de rotonde (figuur 2).

---

¹ de Rooij JAA. 2016. Quick scan natuurwaarden rotonde kruising N264-Oudedijk. R003_T&P_BE3653-101-102. Royal HaskoningDHV. Eindhoven.

Figuur 1: Overzicht van het plangebied (rode belijning).

Figuur 2 Oppervlakte bos dat voor de rotonde gekapt moet worden.

Dassenactiviteiten in het plangebied en de omgeving

De planlocatie is viermaal bezocht, op 2 december 2015, 21 januari, 3 mei en 3 juni 2016. Op 3 juni is naast het plangebied ook de ruime omgeving onderzocht op sporen van dassen. Tijdens het bezoek op 2 december 2015 zijn graafactiviteiten van de das waargenomen, in totaal zijn op dat moment drie dassenpijpen aangetroffen in het bosje ten zuidwesten van de kruising N264 - Oudedijk. Het tweede veldbezoek op 21 januari 2016 leverde 5 pijpen en een als burcht te kwalificeren pijp in een oude slootduiker op. In de periode tussen begin december 2015 en 21 januari 2016 is de dassenactiviteit in het bosje toegenomen. Veldbezoeken op 3 mei en 3 juni 2016 hebben aangetoond dat de activiteiten rondom de dassenburcht niet zijn toegenomen. Op 3 juni is geconstateerd dat geen recente activiteiten hebben plaatsgevonden rondom de burchtlocatie. In de periode tussen januari en mei 2016 is er een das doodgereden op de Rouwstraat nabij de burchtlocatie (mond. med. Willy Thijssen, Dassenwerkgroep Brabant, via naburig tuincentrum).

Een dassenburcht blijft – op grond van de soortenstandaard das (RvO, versie 2, december 2014) –vijf jaar bescherming genieten, nadat deze voor het laatst is gebruikt. Op grond hiervan wordt als uitgangspunt voor het mitigatie- en compensatieplan de situatie zoals die was op 21 januari 2016 gehanteerd. In deze periode waren de meeste pijpen en een burchtlocatie aanwezig.

Op 3 juni 2016 is de ruime omgeving van het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van sporen van dassen. In figuur 2 zijn het onderzochte gebied en aangetroffen bewoningssporen weergegeven. Uit het veldbezoek in de omgeving blijkt dat de Peelse Heide (bos ten noordoosten van Odiliapeel) een belangrijke locatie voor dassen is, met drie grote burchten. Deze locatie is zo belangrijk dat verwacht wordt dat het een brongebied is voor de omgeving, van waaruit jonge dassen regelmatig op zoek moeten naar nieuw leefgebied. Het vliegveld Volkel ten noorden van de geplande rotonde is niet onderzocht maar is wel een belangrijk potentieel leefgebied voor de das. Verwacht wordt dat de burcht op de locatie

Effecten

In figuur 3 zijn de locaties van de pijpen en burcht ten opzichte van het ontwerp van de toekomstige rotonde weergegeven. Uit de figuur blijkt dat één dassenpijp wordt vernietigd als gevolg van de aanleg van de rotonde. De vier andere pijpen en de burchtlocatie blijven bestaan. Door het verdwijnen van 3.750 m² bos, verdwijnt een aanzienlijk deel van de dekking van de aanwezige pijpen en burcht. Hierdoor neemt de verstoring door licht en geluid vanaf de N264 op de dassenpijpen en burcht toe en wordt het leefgebied rondom de pijpen en burcht minder geschikt als verblijfplaats voor de das. In de aanlegfase zal bovendien extra verstoring optreden door de toename van geluid, licht en aanwezigheid van mensen en materieel tijdens de werkzaamheden.

Het vernietigen van één pijp en de toenemende verstoring - omdat het bosgebied waarin de verblijfplaats ligt kleiner wordt - leiden ertoe dat de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats wordt aangetast. De kwaliteit en kwantiteit van de geschikte habitat voor de das neemt immers af op deze locatie. Het bosje kan bovendien aangemerkt worden als foerageergebied voor de das. Hoewel het een jong loofbos betreft zorgen soorten als zomereik, beuk, braam en Amerikaanse vogelkers voor voedselaanbod voor de das. Andere voor de das belangrijke functies zoals foerageergebied (in de vorm van akkers en vochtige weilanden) en vaste looproutes worden niet aangetast als gevolg van de aanleg van de rotonde.

Compensatieplan

Om de effecten ten aanzien van het leefgebied (foerageergebied en vaste rust- en verblijfplaats) te minimaliseren zijn verschillende voor de das gunstige maatregelen noodzakelijk. Grofweg komt het neer op het creëren van foerageergebied, het opheffen van de barrièrewerking van de Rouwstraat en de N264 en het verminderen van de verstoring vanaf de aangrenzende wegen. Daarnaast dienen de werkzaamheden voor de aanleg van de rotonde uitgevoerd te worden in de voor de das minst kwetsbare periode, indien er (weer) dassen actief zijn in het plangebied. Om dit te kunnen bepalen worden er zes maanden, twee maanden en twee weken voorafgaand aan de realisatiewerkzaamheden veldbezoeken ingepland en uitgevoerd door een dassendeskundige.

Voor het bepalen van de maatregelen en de compensatieplicht voor de das is uitgegaan van de soortenstandaard voor de das (RvO, versie 2, december 2014). In de volgende paragrafen zijn de maatregelen per aspect nader gespecificeerd.

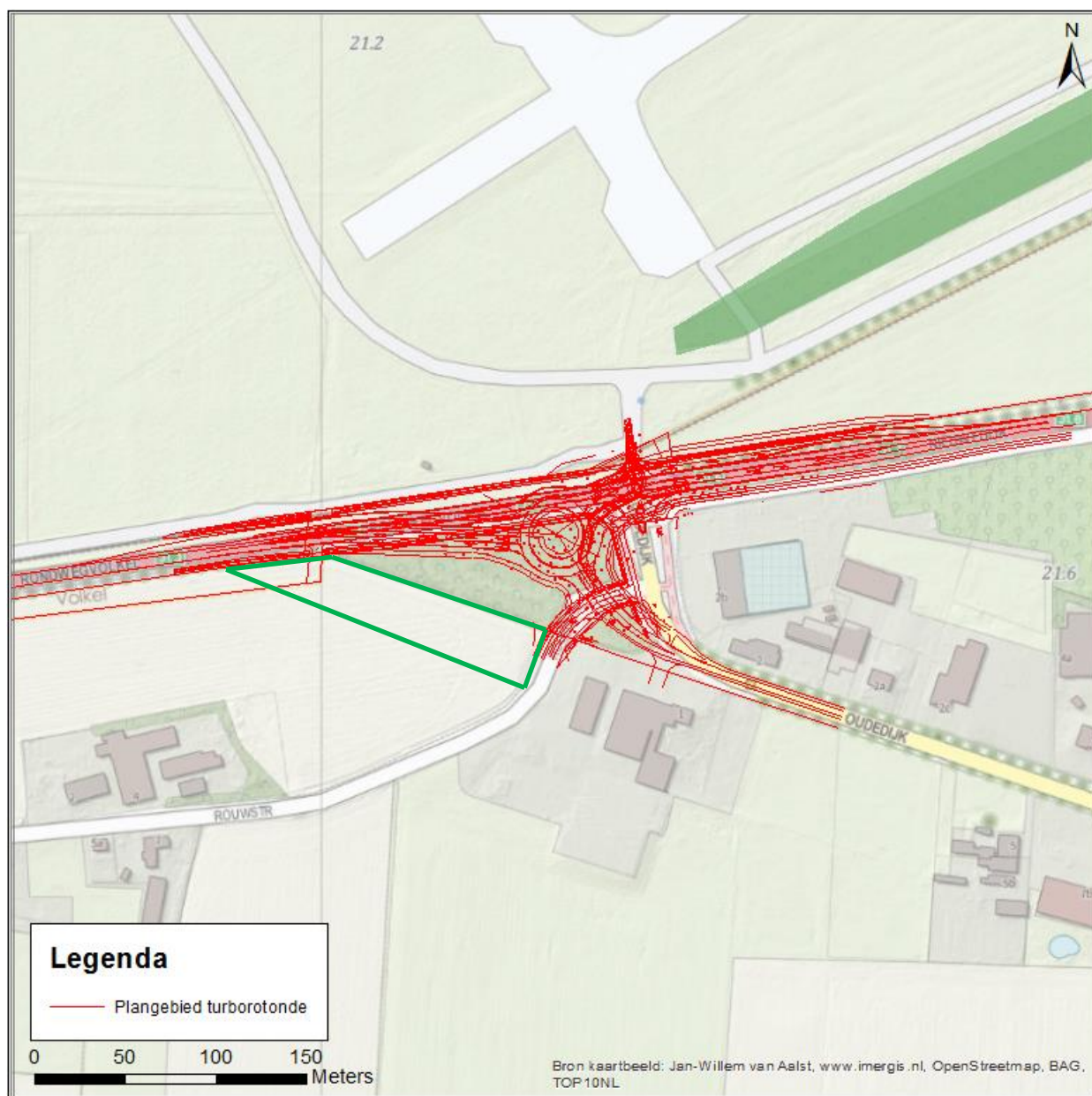
Foerageergebied

Er verdwijnt 3.750 m² matig voedselrijk (jong) loofbos met een ondergroei van braam, Amerikaanse vogelkers en klimop. Dit oppervlak kan bestempeld worden als primair foerageergebied. De soortenstandaard das (RvO, versie 2, december 2014) schrijft voor dat voor het verlies aan primair foerageergebied 120% van het oppervlak wordt gecompenseerd. Dat betekent dat 4.500 m² nieuw foerageergebied wordt gerealiseerd. Een deel van deze opgave (3.750 m²) dient ook in het kader van de Boswet te worden gecompenseerd, waardoor dit oppervlak voor minimaal 3.750 m² uit bos dient te bestaan. De overige 750 m² kan op een andere manier, ten gunste van de das worden ingevuld, bijvoorbeeld met boomgaardjes, inheems vruchtdragend struweel en (voedselrijk) kruiden- en faunairijk grasland.

Regenwormen vormen het grootste deel van het voedsel van de das (stapelvoedsel). Daarnaast eten dassen bosvruchten, valfruit, noten, eikels, granen (vooral maïs en tarwe), paddenstoelen, jonge knaagdieren, egels, slakken en insecten (zoals kevers en wespen- en hommelsbroed) en de larven van langpootmuggen (emelten) en kevers (engerlingen). Het bos dat wordt aangelegd dient daarom te

bestaan uit een mix van bomen en struiken, zoals wilde appel, wilde peer, zoetkers, mispel, braam, inlandse vogelkers, gewone vlier, sleedoorn, wegedoorn, wilde roos, beuk en zomereik.

Naast de aanleg van het bos is nog ruimte voor de aanleg van kwalitatief hoogwaardig foerageergebied in de vorm van voedselrijk (bemest) grasland. Idealiter wordt dit grasland beweide door koeien, gezien de geringe oppervlakte van 750 m² zal dit in de praktijk lastig te realiseren zijn. Andere maatregelen die de regenwormenstand positief beïnvloed is het inzaaien van een gras-klavermengsel. Verder kan uit het project vrijkomende grond in de bosschage worden gebracht. Hierdoor ontstaan in het bos meer geschikte locaties voor het graven van burchten en pijpen.

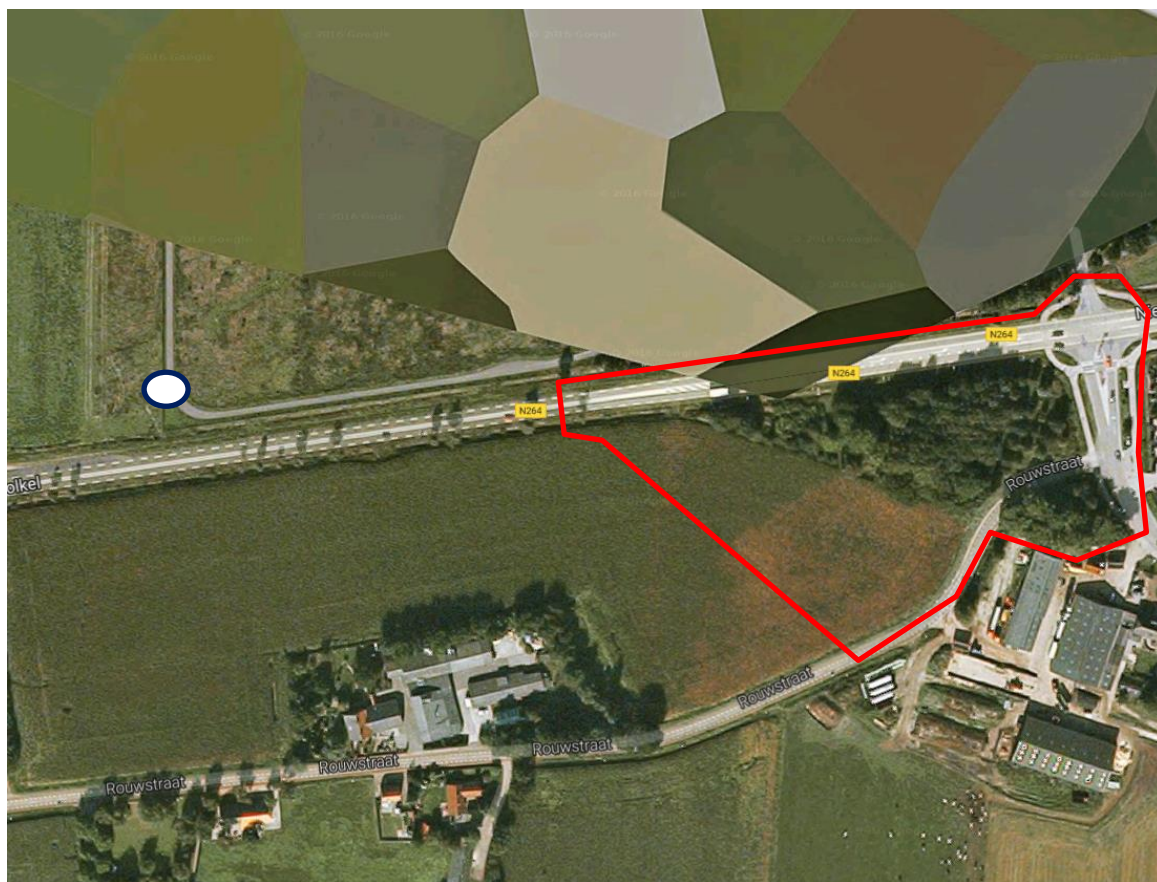

Figuur 5 Locatie compensatie foerageergebied.

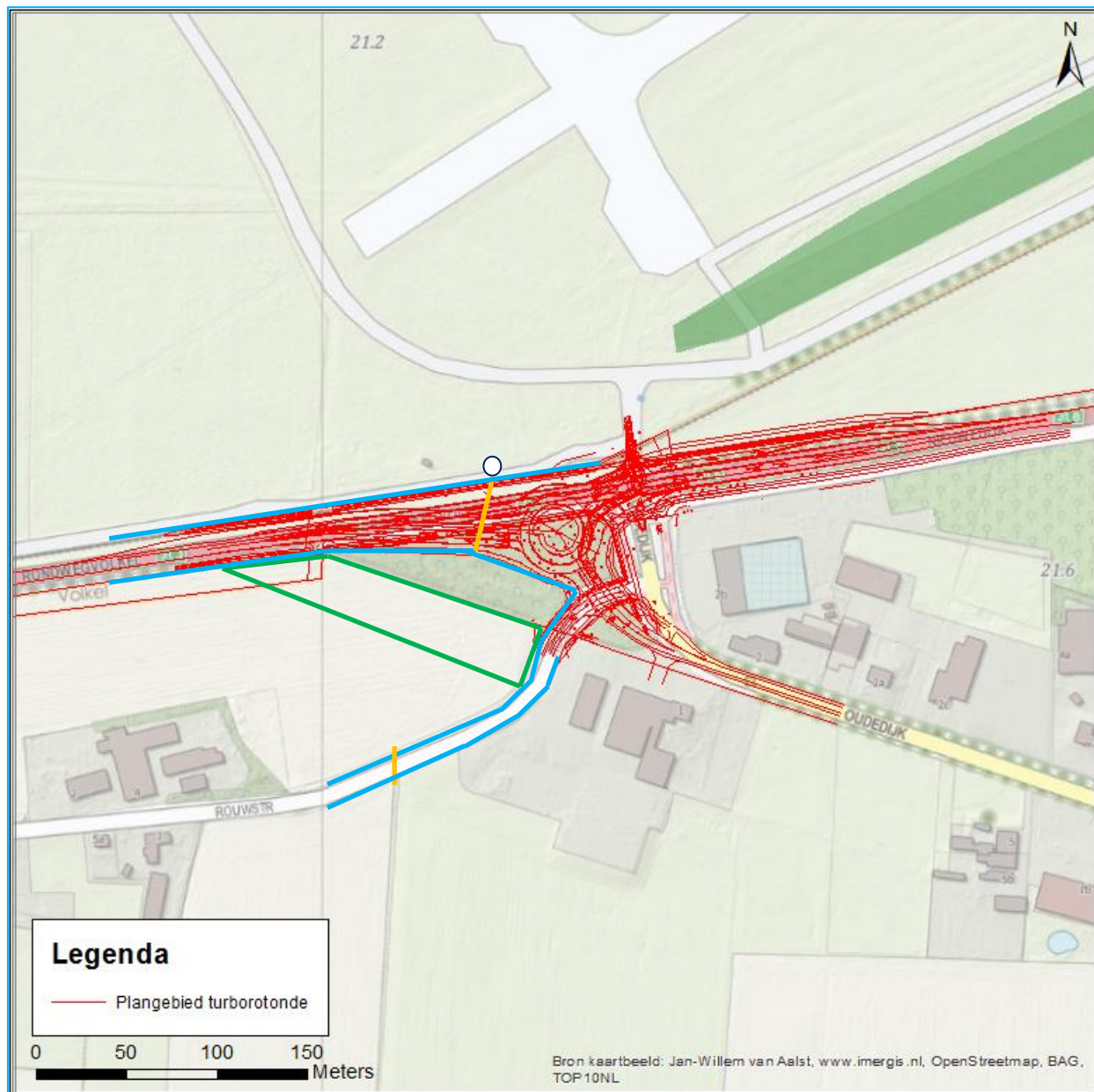
Opheffen barrièrewerking aangrenzende wegen

De verblijfplaats van de das in de directe nabijheid van de N264, Rouwstraat en Oudedijk zorgt ervoor dat de das veel risico's moet nemen om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. In de huidige situatie loopt de das, bij het oversteken van wegen grote kans om aangereden te worden door het verkeer op de intensieve N264. Ook de minder intensieve Rouwstraat vormt een risico, getuige het eerdere slachtoffer op deze weg. Door onder de N264 en de Rouwstraat dassentunnels te realiseren en rondom het bosje met de verblijfplaats dassenrasters te plaatsen, wordt het risico op verkeersslachtoffers aanzienlijk verminderd. Wanneer de genoemde faunavoorzieningen worden getroffen rondom de huidige verblijfplaats, kan een veel groter areaal leefgebied zonder risico's bereikt worden. Bovendien kan beter aansluiting gevonden worden bij de aanwezige dassenfamilie(s) op Vliegbasis Volkel. Uitwisseling van deze dassenfamilie(s) is in elk geval mogelijk via de dassenpassage in het hek rond de Vliegbasis zoals aangegeven op figuur 6.

De situatie kan ter plaatse verder worden geoptimaliseerd door de dassen het raster van de vliegbasis door middel van een (nieuw aan te brengen) passagering te laten passeren ter hoogte van de voorziene tunnel onder de N264. Hierdoor wordt de route voor de das natuurlijker, korter, waardoor het risico op bijvoorbeeld het ondergraven van het raster aanmerkelijk wordt verkleind. In figuur 7 is de locatie indicatief aangegeven.

Figuur 6: locatie dassendoorgang hek vliegbasis Volkel (witte stip met rand), verder zijn er op grond van de uitgevoerde terreinverkenningen geen bekende doorgangen aanwezig in de nabijheid van het plangebied (rood omlijnd).

Figuur 7 Principeschets faunavorzieningen rondom de verblijfplaats (blauw = raster, geel = dassentunnel, groen = compensatie dassenleefgebied, witte stip met rand = te realiseren passagering).

In figuur 7 zijn rasters en tunnels gelegen op een op het eerste oog gunstige locatie. De voorzieningen worden op maat uitgedetailleerd op basis van terreinkenmerken, het ontwerp van de rotonde en het actueel gebruik van het gebied door de das.

Specifieke eisen aan de faunavorzieningen zijn hieronder weergegeven (bron RvO, versie 2, december 2014):

- Dassentunnels worden bij voorkeur aangelegd op de plek van een oorspronkelijke wissel, met haaks op de weg singels, beplanting, en dergelijke als geleiding naar de dassentunnel. Dassentunnels moeten altijd met rasters aan weerszijden van de weg gecombineerd worden.
- Indien een wissel ontbreekt op locatie van de passage, is er duidelijke geleiding middels struweelbepanting nodig.

- Rasters bestaan uit verzinkt, gepuntlast casanetgaas en komen minimaal 1 meter boven maaiveld uit. Ze zijn minimaal 20 centimeter in de grond ingegraven en onder de grond is nog eens minimaal 30 centimeter brede strook horizontaal ingegraven.
- Werkpoorten in de rasters zijn minimaal 1 meter hoog en kunnen niet ondergraven worden, bijvoorbeeld door aanleg van een betonnen drempel of door de toegang te bestraten. Werkpoorten worden na gebruik gesloten. Op de poort kan een informatiebordje worden geplaatst waarop staat waarom de poort gesloten moet worden.
- In de rasters langs de weg moeten ontsnappingspoortjes of uittreedplaatsen aanwezig zijn om dassen die toch op de weg geraakt zijn, een mogelijkheid tot ontsnapping terug te bieden. De afstand tussen deze ontsnappingspoortjes is maximaal 500 meter.
- Dassentunnels bestaan uit ronde of rechthoekige buizen met een diameter van 0,3 tot 0,5 meter. Bij grotere lengten is dit bij voorkeur 0,5 meter. Let op: de tunnels mogen niet toegankelijk zijn voor kinderen.

Maatregelen in de uitvoeringsfase

Kwetsbare periode

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare periode van de das. De das gebruikt zijn burcht jaarrond en het gehele jaar kan aangemerkt worden als kwetsbare periode voor de das. De meest kwetsbare periode hierbinnen is de voortplantingsperiode. De kwetsbare periode van de voortplanting begint bij de zwangerschap in december en eindigt op het moment dat de jongen zelfstandig hun weg kunnen gaan begin juli. Zodoende hanteren we de periode 1 december tot en met 30 juni als kwetsbare periode, in lijn van de soortenstandaard, tenzij weersomstandigheden in dat seizoen andere datumgrenzen verlangen.

Omdat de burcht momenteel niet is bewoond en bovendien geen hoofdburcht is, kan iets vrijer omgesprongen worden met de aanlegperiode. Als de burcht onbewoond is kan een ruimere periode genomen worden voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Wel zijn de mitigerende en compenserende maatregelen te allen tijde gereed voorafgaand aan realisatie van de rotonde en daarmee gepaard gaande herinrichtingswerkzaamheden.

Werkzaamheden

- De werkzaamheden worden uitsluitend overdag uitgevoerd tussen zonsopkomst en 19.00 uur.
- Werkzaamheden die in de directe omgeving van de burcht plaatsvinden, moeten zo kort mogelijk duren en uitgevoerd worden met zo min mogelijk licht, geluid en trillingen.
- Er wordt zo min mogelijk werkverlichting geplaatst
- Vegetatiestructuur en bodem moeten zo veel als mogelijk in stand worden gehouden tijdens de activiteit of werkzaamheden
- Het kappen van bomen moet uiterst voorzichtig gebeuren. Zwaar materieel kan de aanwezige pijpen en burchten beschadigen. Bij het kappen van bomen binnen een zone van 20 meter van de burcht dient daarom alleen licht –niet rijdend- materieel gebruikt te worden.